

Las noticias de la guerra le produjeron también enormes disgustos y la mantuvieron en constante ansiedad; su marido le escribió que Bonifacio debía rendirse necesariamente dentro de breve tiempo y ella se apresuró á comunicarlo á sus pueblos con tan poca oportunidad, que el día anterior á la carta, los genoveses habían socorrido la ciudad sitiada y logrado burlar la vigilancia de las naves castellañas, que pretendían coparlos (1).

La entrada de Nápoles le produjo gran alegría y gracias á la viruela, que la tenía postrada en la cama, no supo, cuando sucedió, la derrota del rey por Sforecia (2); y cuando la supo no pensó sino en sacar á su marido de aquella tierra (3).

Pronto se vió cumplido su deseo; á fines de aquel mismo año, desembarcaba el rey en Valencia y empezaba para la reina de Aragón un nuevo periodo de angustias de que daré cuenta en el número próximo.

A. GIMÉNEZ SOLER.

LLIBRE DE LA CORT DEL BRUCH (1637-1663) (4)

=als 23 de desembre any 1637 dona llicència lo pare governador de mont-serrat al jua n jorba pera cassar per tems de vn any te de pagar dos parells de perdius.=(f. 4).

partes daragon por sacar e haver al mas dinero que podremos por embiar aquellos al dito senyor.» (R. 3103, f. 101)

(1) Don Berenguer, sus arà havem hautes letres del senyor Rey ab les quals havem sabuda la sanitat e bona disposicio de sa persona e ques trobe bo en aquelles parts. E aximateix que tenia fort stret al temps que les letres se faberen la vila de Bonifaci « que havia enderroquades cinch torres e alguns troços del mur e que dias havia gran fretura de viures e que no eren per atenirse molt ans eren divises car ja ni havia alguns qui consentien en tracte de retiment. Es presumidor que a les hores dara segons lo tenor de les dites letres et ço quens ha dit en P. Gencar portador de aquellas que la dita vila es a ma del senyor Rey los affers del qual succeixen per gracia de Deu benaventradament... Dada en la ciutat de Daroqua a dos dias de janer del any MCCCCXXI. La Reyna. (R. 3 62, f. 58)

(2) El 8 de julio de 1423, escribía el infante Don Juan: «del muyt alto senyor Rey e de sus afferes son venidas duas nuevas en pocos dias la primera mala e la otra buena: de la primeranon vos scrivemos porque non la sugiemos ca por razón de la muy gran fiebre que haviamos con bernela nuestros servidores no la nos osaron revelar fusta venieron algunas cartas de buenas nuevas » (R. 3 68, f. 112.)

(3) «Reputarem al mayor servey que esset puxa que façats extrem de poder ab tots enginys studis e bones maneres quel senyor rey lixque daqueixa terra e vingue en les parts deça. (R. 3163, f. 177)

(4) En l'arxiu parroquial de Santa Maria del Bruch, bisbat de Barcelona, entre lo regular nombre de manuals, d'escriptures y llibres parroquials récondits en ell, tot y ateses les sotregades rebudes al passar per dit poble dues voltes los francesos als començaments dels segles XVII i XIX, causanthi greus dampnatges, s'hi guarda

Ara oïats atotom Generalment queus notifican y fan asaber de part del Iltrè. y Rnt. Pe. Fra Jaume Martí monge predicador del monestir y Convent de nostra Sora. de montserrat del orde de St. Benet Governador general de las Barònias de dit monestir y Conuent per lo molt Iltrè Rnt. D. Fr. Estevan Velasquez Abat de dit monestir en dit nom Sor. del terme de Sta. maria del Bruch que desta hora en auant no sie persona alguna de qualseuol grau, estat ò condició que sie, que gosi ni presumesca Jurar lo St. nom de deu ne. Sor. de Sta. maria ni demes Sts. ni Stas. sots pena de sinch sous per quiscuna vegada aplicadors a la Iluminaria del Santissim Sagrament.

Item diu y mana que no haje persona alguna que gosc ni presumesca jugar á Cartas en ningun joch en particular en joch de enuit so es, primera catxo y auca sots pena de tres lliures per quiscuna vegada per cada vn en particular y de perdrer los dines seran en lo joch, la qual pena vol sia aplicadora la vna part al acusador y l'altra part al oficial fara la..... y l'altra part als Cofres de dit monestir.

Item diu y mana que desta hora en auant noy aje persona alguna que gosc ni presumesca aportar dagas mes de mida ordinaria, ni per lo present terme aportar armes de foch de die ni de nit, sino sera de transit y de pas, sots pena de perdrer les armes, y altres penas a arbitre del Sor. Governador.

Item diu y mana que noy aje persona alguna que gosc ni presumesca robar algun genero de fruytas ni ortalissa dels horts ni pesas de terra del pnt. terme sots pena de Coranta sous de dia, y de nit sots pena de tres lliures y trenta dias de preso y si... quantitat se li puga demanar bant o sala.

Item diu y mana que no sie persona alguna que gosc ni presumesca robar algun genero de llenya feta ni pera fer, ni tallar ninguns arbres a la soca ni rami so es los que robaran lleña feta ab animals sots pena de tres lliures y los qui tallaran aquella pera aportarselen sots la mateixa pena.

Item se diu y mana que no sie persona alguna que gosc fer pasturar, ni entrar bous, vacas ni altre bestiar major en goretis ni conreus

encara un llibre titolat posteriorment *Libro de la Corte del Bruch*, que es en foli major y cobertes de pergami y conté reduhit nombre de fulls en bastant bon estat de conservació. En ella hi continuava tot lo pertocant á la administració de la batllia y per consegüent alguns bans y altres disposicions emanades del Abat del monestir de Montserrat ó de son Lloch-tinent, actuant de senyor jurisdiccional del terme del Bruch. Alguns de dits documents son firmats y sagellats per l' Abat.

Dels mateixos n' havém seleccionat los que ns ha semblat tenir alguna importancia per les costums, fent ofrena d' aqueix treball per via d' agraïment, al que fou dignissim Rector de dita parroquia y avuy ho es de la del Carme (Gerónimes) de Barcelona, lo Reverent Dr. Mossen Ramón Garriga, Pvre, qui ab molta y vessant bona voluntat nos permeté escorcollar l' arxiu d' aquell poble per extractarne tot quant de bo y d' interés històrich enclouhen los documents allí servats.—JOSEPH MAS Y DOMENECH, PVRE.

de altri sots la pena de deu sous y si acas entraran en parts que fassen mal a arbres o altres plantes sots pena de tres lliures.

Item diu y mana que no sie persona que gosé ni presumesca fer entrar algun genero de bestiar menut en conreus gorots ni en oliueras ni en terrá de altri sots la pena es a saber per lo bestiar de cerda deursals de ban y per lo de llana y pel, 3 ll. Este es de orde del Dr. Marmer assessor del Monestir lo qual mana a Ant. Domenech Batlle o fcs continuar en ditas cridas y si acas sira bestiar forester y en terras del Sor. y demes sots pena de deu lliures.

Item diu y mana que no sie persona alguna que góse casar algun genero de cassa major ni menor sots pena de tres lliures y armas perdudas.

Item diu y mana que per quant es gran lo abus ques fa en la present terme del Bruch en cassar perdius, tots los mesos del any ab diferents enganyis ab reclam escrutinant ab pardiú ó pardigot y llaseras ab molt gran y notable dany dels habitants en dit terme del Bruch, per tant desitjant lo P. selar la observancia de ditas generals Constitutions y heuitar semblants danys en execusio del qual en elles esta statuyt y disposat diu y mana a totes y qualseuols persones de qualseuol grau estat o condicio que sien que no gosen ni presumescan casar ni pendrer de Carnastoltas fins pertot lo 7bre perdius ab alguns engans o exercisi sino ab ausell de rapinya tant solament y axi mateix que no gosen Cassar pardiús ni aquelles pendre ab reclam ó escutxinant ni ab pardiú o pardigot llauros sots pena de cent sous per quiscuna vegada que será Contrafet en alguna deles demunt dites cosas aplicadores la maytat als Cofres del monestir la altra al acusador.

Item que sots pena de tres lliures ningu puga Cassar perdius al buelo en ningun temps del any per lo gran dany causa en dit terme del Bruch y ames de ditas penas perde lo dit contrafahent les armes aportara y á marce del Senyor.

Item diu y mana que no sie persona alguna que gose ni presumesca acullir dins sas casas alguns homens de seguida con son lladres bandoles y altres persones digan al Rey ó á baro, o parsialitaris, sots pena de vint y sinch lliures y sots la mateixa pena que els tals nols pugan donar amenjar ni beurer fauor ni ajuda, y altres penes a arbitre del Sor. Governador.

Item diu y mana que no sie persona alguna que gose ni presumesca viurer amansebadament ni concubinadament sots pena de deu lliures o altre major o menor a arbitre de dit Sor. Governador.

Item desitjant dit Sor. Governador que tots los delictes sian punits y castigats mana que de aquí al deuant dins tres horas lin sia denuntiats tots los delictes sucseyran dins lo dit terme del Bruch; al honorable Batlle o a son lloch tinent y estos al pare Governador sots pena de tres lliures.

Item diu y mana dit Sor. Governador que a pena de deu lliures

ninguna persona sie que gose Casar en la montanya de muntserrat ningun genero de Cassa major ni menor ni mitja llegua al rodador de territori propi sens expressa llicencia sua en escrits o del Sor. Abat sots la pena demunt dita y trenta dias de preso.

Item diu y mana al Batlle y jurats y mostasaf sini (*si n' hi*) haura fasen dins dos mesos apres que los presents las seran notories adobar los camins cada un son lloch y terras á pena de tres lliures.

Com los jochs sien permesos sols pera recreacio y report y aço (*no*) per goñar molts dines cobdicia ni auarisia mana lo Sor. Governador que de assi al deuant no sia persona alguna que gose jugar al catxo auca ni apercimera ni altre joch de enuit ni resto pena de deu lliures aplicadores dos lliures al acusador y dos lliures al oficial que farà la executio y les sis lliures als Cofres del dit Conuent.

Item per quant es gran lo dany resulta en las republicas y an gran ofensa de deu que vagen donas corredisas y de mal viurer se mana aqualseuol hostaler y aqualseuol persona que no puga acollir en sas casas ditas donas de mal viurer y mala fama sino tant solament la nit entraran en sas casas fins al mati a la punta de sol y si arriban al mati per tot aquell dia les tingan de despedir y nos permeta ni gose persona alguna entrar en ditas casas mentres ditas donas y seran a pena de deu lliures aplicadores com dalt esta dit.

Item lo dit Sor. Governador desitjant del tot estirpar los delictes ques podien cometre de aqui al deuant y perque ningu puga escapar sens punicio y castich vol que totas y qualseuols crides fetes y publicades fins lo die pnt. ab las penas en elles contengudes y perque tingan forsa y valor aquelles de nou com no sian contra los presents las lloa y approba ratifica y confirma com si paraula per paraula fosén lo dia present publicades y pera que ningu ignorancia allegar puga mana dit Sor. Governador esser publicada la present publica crida en la plassa del Bruch e quart si qui gordarsi ha que merce ni gracia non aura, fonech publicada la present publica Crida en la plassa del terme del Bruch per orde del Sor. Governador per Francesch Sanso nunsio de Collbato en testimonis Antoni piquer y Blay Sobrant, tots habitants en dit lloch als 23 de mars de 1642. =(f. 6).

die 6 del mes de maig de 1642 Lo Rnt Se. fra. Jaume Martí Governador de les Baronies de montserrat dona llicencia á Jaume farrer pages del terme de Sta. maria del Bruch pera que puga Cassar tot genero de Cassa per tot lo abadiat de montserrat la qual llicencia dona per tot temps del any graciosament. =(f. 8).

die 8 del mes de xbre. de 1642 lo molt Rnt Pare fray Jaume Martí Governador de las baronies de montserrat per lo molt lltre Sor. Abat de dit conuent dona llicencia pera cassar a Antoni Pomes y Joan Bouer del terme de la Guardia per les dites Baronias de montserrat durant la voluntat de dit Pare Governador o de dit Sor. Abat. =(f. 8).

die 3 del mes de Xbre. de 1643 lo Rnt. Pare fra. Jaume Martí Go-

uernador de las baronies de Montserrat dona llicensia á Juan Subirats de la parroquia del Bruch pera que puga cassar en ditas baronies qualseuol cassa fora del temps prohibit en les Generals Constitucions de Catalunya durant lo beneplacit de dit Pare Gouernador, en presentia de Jacme farrer y de Joan Pau marques pagesos del terme del Bruch.=(f. 9).

Die 8 del mes de Xbre. de 1643. Ara o jats queus notifiquen y fan asaber per manament del Sor. Batlle: que desta hora en auan nosie persona alguna que gose jugar a cartes fora de la plassa a ningun genero de Joch, sots penes de tres lliures, la 3ª part per lo acusador: y sots les mateixes penes se mana á tots los Caps de casas que no donen lloch a dits jochs en ses Cases. La present crida se es publicada en los llochs acostumats en lo terme del Bruch per Francesch Sanso nuncií de la Cort del honorable Batlle del Bruch en testimonis de Jordi Gardela y Joan Soler.=(f. 10).

Lo rebarent para cobernador (1) de monserat fr. Pau Bandrell dona llicensia lo dia de la Bisita de colbato al areu Joan Jorba de la roca de poder Casar per los termes de Coll bato e asparraguera e Bruch e guardia e marganell. Açaptat la mantenia y granges de montserat y lo tems proibit la qual lesensa li dona per lo tems ben bistlisera la qual bolge que Joan antoni domenech batlla del bruch le asentans en mon llibre de la qual foren dits testimonis lo rebarent gaspar march rector del bruch y francesch fuster, sastre de capalladas la qual llicensia es escrita buí 25 de gener de 1646.=(f. 12).

A 26 de Sbre. de 1646 ne. Rm. Pe. dona llicensia a ioan subirats de cassar por tems y espai de un. (any?).=(f. 13).

Die 28 Sbre. 1662. Lo lltre y molt Rt. nostre Pare fra Jaume marti Gouernador de montserrat a supplicacio de Antoni domenech pages del Bruch li ha concedit llicencia de poder cassar en lo Abadiat dassi el die de Carnestoltes enclusiuement ab qual hage de donar un parell de perdius.=(f. 25).

Dit die (27 9bris 1662). Lo dit lltre Pare Gouernador asupplicacio de Jaume Jorba pages de la roca terme del bruch concedeix llicencia a dit Jorba y sosfill pera Cassar tot genero de cassa en los termes de bruch guardia y colbato de asi al die de Carnestoltes proxim enclusiuament =(f. 25).

Ara o jats queus notifiquin y fan asaber atothom Generalment tant homens com dones de qualseuol grau y condicio que sien de part del lltre. y Rt. señor nostre Pare fr. Jaume Marti y Alarua Gouernador General en totas las Baronias y Jurisdiccions del insigne y Real monestir de nostra señora de montserrat: que de esta en hauant noiage persona alguna que gose ni presumisca Jurar lo St. nom de deu nostre

(1) Lo reuerent pare governador, etc. Tota aquesta disposició está molt mes mal escrita que las precedents, abundant les faltes ortogràfiques de magnitut.

señor ni de Sta. maria ni de Sts. y Santas sots pena de sinch sous per quiscun y quiscuna vegada aplicador á la lluminaria del Stm. sacrament.

Item din y mana sien fetes y publicadas de mot á mot conforme las que estan Continuadas en lo primer full del pnt. registre fins a la fi y apres se posera lá publicata en esta forma.

Lecta et publicata fuit prece nuntei in platea publica termini del Bruch per franciscum samso preconium publicum et Juratum eiusdem termini sibi pre..... Antonio domenech scriba curial eiusdem termini die 21 de Janer de 1663 pro sentibus testibus: foren testimo: nis miquel safon treballador fil de Castellgali y francesch souater del terme de Agila tambe treballador tots auitan (*habitants*) en dit terme =(f. 26).

Per la copia,

JOSEPH MAS Y DOMÉNECH, Pre

NUMISMÁTICA SARDA DEL SIGLE XIV

CECA DE VILADIGLESIES

Al Sig. Vincenzo Dessí, á Sasser.

Conegut vostre nom com á hu dels prominents numismátichs sarts y conegudes vostres publicacions á propòsit de les ceques d' Alguer, Sasser, Bosa, etc ; davant lo projecte que abrigau de donar á llum una obra sobre la numismática de la illa de Sardenya, he suposat vos interessará conèixer alguns documents dels que 's recondexen en lo valió arxiu general de Barcelona, puix vos esclaurirán estrordinariament, los batiments de moneda portats á efecte en la ceca de Viladiglesies, y d' una manera especial les costums de les persones qui en ella hi intervenien.

Com vos no ignorau, lo castell de Viladiglesies, en lo mes de Febrer del any 1324, vingué á poder del Rey d' Aragó, després de be defensarse los nissarts qui lo custodiaven. L' exercit sart-aragonés, avants de prosseguir sa ruta vers lo castell de Caller, sots lo comandament del fill primogénit del rey Jaume II, dexá una forta guarnició á Viladiglesies, hont hi restá també la infanta Teresa, qui havia volgut acompanyar á son marit en aytal campanya.

No tardaría en funcionar á Viladiglesies, la ceca especial hont s' encunyaren monedes á nom del Rey d' Aragó. Que dita ceca trevallava en l' any 1331, ho proven los privilegis de que tenim de tractar en primer terme.

Segurament convindreu ab ma opinió, de constituhir, dits privile-